

ODJAZDOWA

GMINA

- 12 -

„ODJAZDOWA GMINA”

BIBLIOTEKA – CENTRUM KULTURY W SZCZUCZYNIĘ

RAJDOWA_12

„ODJAZDOWA GMINA”

BIBLIOTEKA – CENTRUM KULTURY W SZCZUCZYNIIE

RAJDOWA_12

Zespół redakcyjny: Karolina Kraujutowicz, Andrzej Kosmowski,
Karolina Łepkowska, Renata Markiewicz, Janusz Siemion, Julia Witkowska

Projekt okładki i mapy: Karolina Kraujutowicz

Opracowanie graficzne i skład tekstu: Joanna Siemion

Zdjęcia: Marysia Józwik, Karolina Kraujutowicz, Szymon Rózio,
Sebastian Rydzewski, Angelika Jaczyńska.

Wydawca: Biblioteka - Centrum Kultury w Szczuczynie przy współpracy
z Rajdową_12 - grupą młodzieży z Publicznego Gimnazjum im. Stanisława Antoniego
Szczuki w Szczuczynie, Zespołu Szkół im. Bolesława Podedwornego w Nieckowie,
Zespołu Szkół im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Szczuczynie

Druk i oprawa:

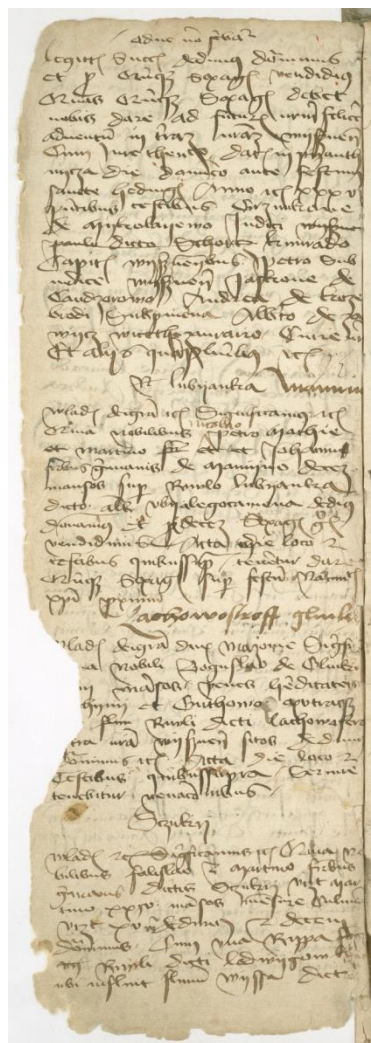
Agencja Reklamy i Nieruchomości SCORPION
Jan Wszeborowski
ul. Armii Krajowej 56 lok.6, 19-300 Ełk
tel/fax 87 621 22 20
e-mail: scorpionelk@epoczta.pl
www.scorpionelk.pl

Dzieje miasta nad Wisłą

Miasto Szczuczyn powstało na terenach wsi Szczuczyno, czyli Szczuki–Litwa. Pierwsza wzmianka o tej wsi pochodzi z 1426 r. Tereny te były w tym czasie własnością Szczuków herbu Grabie.

Szczukowie herbu Grabie, to drobna szlachta mazowiecka, wywodząca się ze wsi Grabiów koło Nasielska. Do ziemi wiskiej przybyli ze wsi Mogłęcino – Szczuki w pow. przasnyskim, ziemi ciechanowskiej, w pierwszej połowie XV w. Najstarszymi osadnikami z tej rodziny byli bracia Falisław i Marcin Szczukowie, którym Władysław I książę Płocki i Wiski w przywileju z 16 października 1436 r. ponownie nadał i sprzedał 55 włók ziemi po obu stronach rzeki Wisły. Obaj bracia założyli na swych gruntach wieś: Szczuki – Falisławy (Barany) i Szczuki – Marciny (Skaje). W 1466 r. Konrad III, książę Płocki i Wiski zabrał Marcinowi Szczuce ze Skaj 10 włók, na których osadził wieś zwaną Litwa. Wieś Szczuki – Litwa nazwę swą otrzymała najprawdopodobniej od osadników pochodzących z Wielkiego Księstwa Litewskiego. W ten sposób powstał załazek przyszłego miasta Szczuczyna.

Wieś Szczuki – Litwa i przyległe do niej tereny wchodziły przez długie lata w skład dóbr książęcych, a następnie królewskich. W 1652 r. stają się własnością prywatną Jana Ławskiego. Kilkadziesiąt lat później w 1681 r. ziemiemi tymi zainteresował się przyszły założyciel miasta Szczuczyna, Stanisław Antoni Szczuka, rozpoczynając swą działalność od skromnego tytułu podczaszego wiskiego. Niewątpliwym wpływem na decyzje Stanisława Antoniego o osiedleniu się nad Wisłą miał fakt, iż ziemi te już od pierwszej połowy XV w. należały do rodu Szczuków. Przyczynili się na pewno do tego także jego dwaj wybitni kuzyni wywodzący się właśnie z ziemi wiskiej, którzy zamienili zbroję rycerską na szaty wysokich dygnitarzy kościelnych, przebywających często na dworze królewskim. Jednym z nich był Kazimierz Jan Szczuka, drugim Seweryn Szczuka. To właśnie ks. S. Szczuka, w liście z 20 lutego 1682 r. powiadomił St. A. Szczukę, że Tomasz Grądzki – starosta wiski ma zamiar sprzedać część wsi Szczuki – Barany. Do kupna tej części doszło dopiero 10 marca 1683 r. w czasie sejmu w Warszawie, na którym Szczuka po raz pierwszy wystąpił, jako poseł ziemi wiskiej. W tym samym czasie kupił on również od Sebastiana Ławskiego (syna Jana) wieś Szczuki–Litwa, a następnie postarał się, aby w przywileju lokacyjnym miasta znalazł się zapis, że była to jego wieś dziedziczna po dziadach. W tym samym roku kupuje dalszą część wsi Szczuki – Barany. Rozpoczynając w ten sposób gromadzenie tzw. „dóbr szczuczynskich”.

Przywilej z 16 X 1436 r. nadania ziemi braciom Falisławowi i Marcinowi Szczukom. Registr dokumentu z metryki mazowieckiej, niedokończony.

Źródło: AGAD.

Podkanclerzy litewski Stanisław Antoni Szczuka – założyciel Szczuczyna

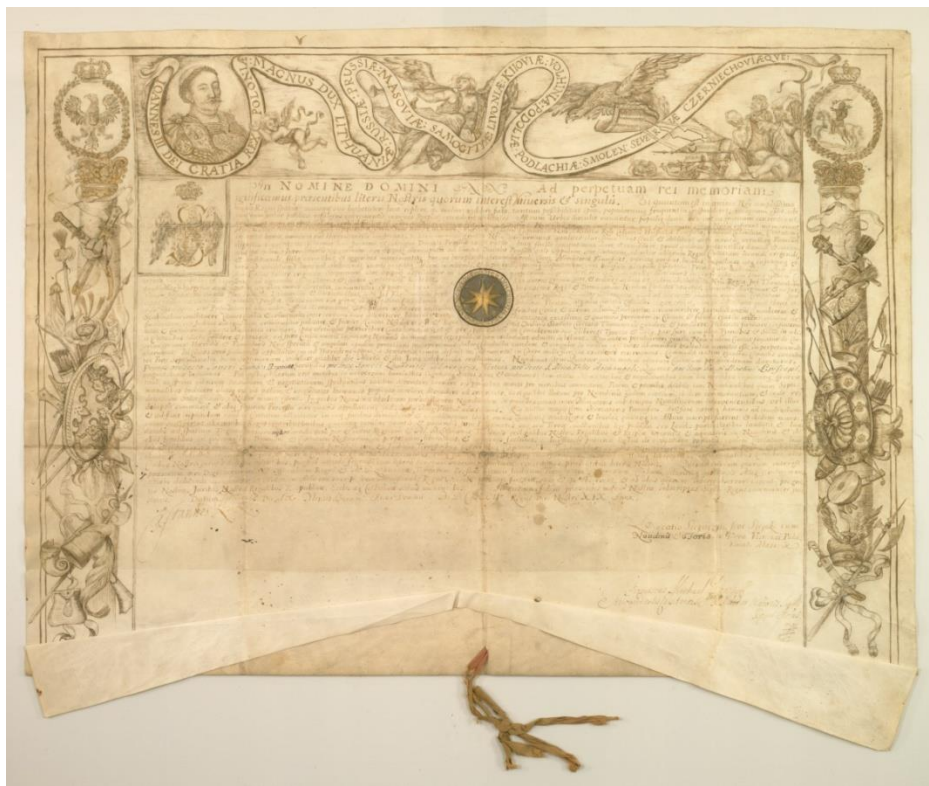
Portret podkanclerzego litewskiego Stanisława Antoniego Szczuki.

Źródło: Muzeum Pałac w Wilanowie.

współautorem królewskiej korespondencji urzędowej. Świadczą o tym zachowane koncepty tych pism i podpisy na dokumentach oraz liczne listy króla i królowej. Wszystkie ważniejsze dokumenty królewskie, państwowe i dyplomatyczne, wychodziły spod jego pióra. Brał udział we wszystkich rozmowach politycznych i dyplomatycznych. Pod koniec życia króla Jana III nic nie działo się w Polsce bez wiedzy, decyzji czy zgody St. A. Szczuki. Jako doradca kolejnych królów polskich i wybitny polityk zyskał w przychylnych sobie kręgach opinię człowieka dużego formatu. Podkreślano cechujący go rozsądek, miłość do ojczyzny i dążenie do zgody narodowej. Słynął z talentów krasomówczych. Jego mowy sejmowe – sugestywne w przekazie – zawierały konstruktywne, służące dobru ojczyzny treści. W cytowanym już wyżej artykule przeczytamy: „Szczuka, była to prawość chodząca; oddałby wszystko w potrzebie dla Rzeczypospolitej i dlatego powtarzał w jednej ze swoich mów sejmowych powiastkę o hetmanie Żółkiewskim, który mawiał do jedynaka: „Za największe przykazanie synu mój, byś się miał o jednej zostać wiosce, nie żałuj nic dla ojczyzny, bo to Ci Bóg nagrodzi””.

Dnia 9 listopada 1692 r. Stanisław Antoni Szczuka uzyskuje od króla Jana III Sobieskiego przywilej dla Szczuczyna na prawo miejskie magdeburskie. W „*Starożytnej Polsce*” Michała Bilińskiego zapisano: „Stan.[isław] Szczuka referendarz K[orony], otrzymał u króla przywilej d.[ania] 9 listopada 1692 r. w Żółkwi dany, którym pozwolono mu na gruncie dziedzicznym założyć miasto Szczuczyn czyli Szczuki, opasać je wałami i kanałami. Nadaje król pieczęć, na której ma być gwiazda złocista na białym polu, z wyrażeniem nazwiska miasta; obdarza prawem niem.[ieckim], pozwala kogo bądź

w mieście i w jego obrębie na gorącym uczynku schwytanego, sędzić i karać; przeciw zaś osobom szlacheckiego stanu, używać statutu miasta Torunia; wydawać wilkirze, stanowić bractwa i cechy, ustawy tymże przepisywać. Targi mają się odbywać we wtorki i czwartki, jarmarki zaś na ś.[więty] Jan Chrz.[ciciel], ś.[więty] Wawrzyniec, ś.[więty] Michał i ś.[więty] Marcin. Osiadających uwalnia od dnia zapisania się do księgi miejskiej, na lat 30 od wszelkich podatków, danin i cel”. Gwiazda w herbie miasta pochodzi z herbu Szpilewskich, z których domu wywodziła się matka Stanisława Antoniego. Własny herb Szczuków – Grabie nie był odpowiednim symbolem dla miasta, które przede wszystkim miało się opierać na rzemiośle i handlu.

Akt nadania praw miejskich magdeburgskich dla Szczuczyna z 1692 r. Źródło: AGAD.

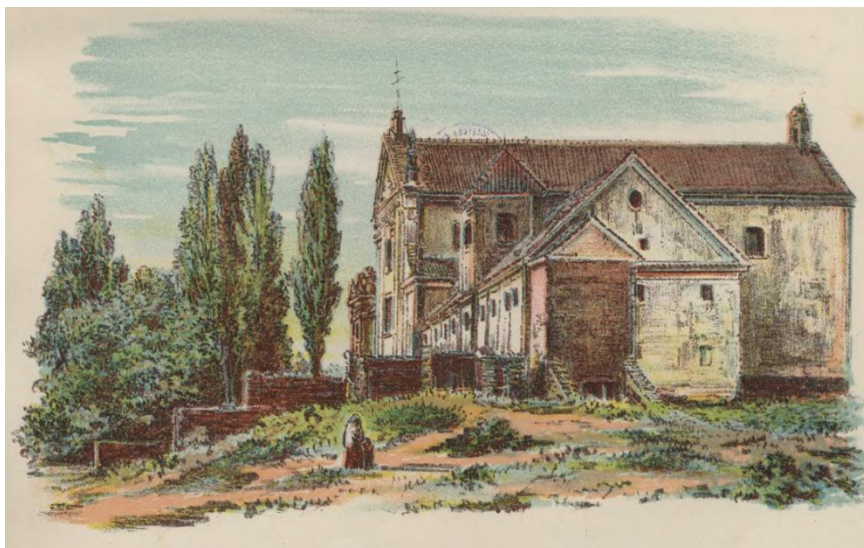
Przywilej lokacyjny króla Jana potwierdzili jego następcy. August II (dwukrotnie) – po raz pierwszy przywilejem wystawionym 14 marca 1699 r. w Warszawie, potwierdzając nadania poprzednika, dodał Szczuczynowi pięć jarmarków oraz pomógł mieszkańcom po klęsce dużego pożaru z 1698 r. zwalniając miasto od podatków na dalsze trzydzieści lat. Po raz drugi prawa i wolności Szczuczyna potwierdził August II przywilejem wystawionym 11 lipca 1703 r. w Lublinie, a Stanisław August Poniatowski potwierdził je przywilejem wystawionym 21 grudnia 1779 r. w Warszawie.

W 1703 r. Szczuka postarał się o zatwierdzenie swoich poczynań w ziemi wiskiej przez sejm lubelski. W ustawie sejmowej przeczytamy: „Potrzebna na granicy Pruskiej przy gruntach wsi Szczuczyn Xiężna Wieś, albo Litwa nazwaney, miasta Szczuczyna [któremu] od Nas i N.[ajwyższego] Antecessora Naszego, nadanych, et juxta lauda[z jęz. łac.: i ku słusznej chwale]teyże Ziemi we wszystkich punktach, klauzulach prawa Maydeburgs.,

cechu sukienniczego i innych, tudzież przy wolnych wszelakich handlach, in perpetuum[z jęz. łac.: na wieczne czasy]za zgodą wszech Stanów utwierdzamy i approbujemy”.

Do polskiej historiografii wszedł na stałe nie tylko, jako mąż stanu, ale też, jako prawdopodobny autor traktatu o naprawie Rzeczypospolitej pt.: „*Zaćmienie Polski Świata Powszechnemu Wskazane*”, który opublikował w 1709 r. pod pseudonimem „*Szczerota Prawdzicki*”. Traktat ten zaliczany jest do osiągnięć polskiej myśli politycznej tego okresu. W życiu codziennym Stanisław Antoni głosił i realizował wiele poglądów zawartych w traktacie. Sarmata nosił się po polsku, dbał o zgodną z duchem czasów i swoimi aspiracjami oprawę własnej osoby, dworu i licznych rezydencji. Posiadał duży księgozbiór, sprowadzał z zagranicy książki i prasę, miał własną kapelę, znał się na malarstwie i architekturze. Był mecenasem artystów i uczonych, a jednocześnie dobrym gospodarzem swojej fortuny. Na przełomie XVII i XVIII w. założyciel Szczuczyna był jednym z głównych przywódców politycznych kraju. Dwukrotnie wybierano go marszałkiem sejmu. Był nim w latach 1688/89 i w roku 1699. Od króla Augusta II otrzymał 01 lipca 1699 r. ministerialną funkcję podkanclerzego litewskiego. Związek małżeński zawarł stosunkowo późno. Dnia 6 lutego 1695 r. poślubił damę dworu „*królowej Marysienki*” – Konstancję Marię Annę Potocką herbu Srebrna Pilawa. Dzięki małżeństwu uzyskał wysokie koligacje oraz posag wysokości 140.000 tyś. złotych polskich. Małżonkowie zapisali sobie dożywocie na wszelkich dobrach. Mieli pięcioro dzieci, trzech synów i dwie córki.

W roku 1696 St. A. Szczuka dokonał wielkiego dzieła swego życia, fundacji kolegium pijarskiego w Szczuczynie – pierwszej, w tej części Mazowsza, uczelni na bardzo wysokim poziomie. Szczuka, jako jeden z najświetlejszych ludzi w ówczesnej Polsce, wysoko cenił znaczenie wykształcenia, dlatego zależało mu na uczynieniu z nowo utworzonego miasta centrum oświatowego w regionie oraz katolickiego ośrodka misyjnego na pograniczu pruskim. Osadzenie pijarów w Szczuczynie miało znaczenie prestiżowe o wydźwięku nie tylko lokalnym, a także politycznym, gdyż umacniało rolę Szczuki nie tylko w ziemi wiskiej, ale i w sąsiednich Prusach, oraz gospodarcze, ponieważ wpływało na rozwój miasta i dóbr. Kolegium rozpoczęło swą działalność w 1700 r. najprawdopodobniej w budynku klasztoru.

Kompleks pijarski w Szczuczynie druga połowa XIX w. Źródło: Zielonogórska Biblioteka Cyfrowa.

W latach 1697 – 1701 właściciel Szczuczyna postawił budynek klasztoru, a następnie w latach 1701 – 1708 kościół pod wezwaniem Imienia Najświętszej Maryi Panny. Tradycja lokalna oraz wzmianki w różnych opracowaniach podają, że wzniesiono go na pamiętkę Wiktorii Wiedeńskiej. Fundację wsparł finansowo również król Jan III Sobieski. Nieustalona jest natomiast do końca data budowy jednoskrzydłowego kolegium, przylegającego do kościoła od strony północnej. Kompleks pijarski w Szczuczynie do budowy, którego Szczuka zatrudnił najwybitniejszych w tym czasie warszawskich artystów włoskiego pochodzenia usytuowano na naturalnym wzniesieniu w południowo – zachodniej części miasta.

Założyciel Szczuczyna, fundator kompleksu klasztorno – kościelnego i kolegium, podkanclerzy litewski Stanisław Antoni Szczuka, zmarł po krótkiej i nagłej chorobie w Warszawie 19 maja, 1710 r. Zgodnie z jego wolą został przewieziony do Szczuczyna i pochowany w kryptach kościoła pw. Imienia Najświętszej Maryi Panny, gdzie już spoczywało dwoje jego dzieci. Wraz ze śmiercią podkanclerzego skończył się rozrost „*dóbr szczuczynskich*”, które w chwili jego śmierci obejmowały (według źródeł) 1 miasto, 14 wsi, pola po 6 wsiach oraz części 9 wsi.

Szczuczynskie krypty. Katakfalk z trumnami założyciela i właściciela Szczuczyna podkanclerzego Stanisława Antoniego Szczuki (w środku) oraz jego dzieci.

Pozostało jednak miasto i kolegium pijarskie, w którym, około 1735 r. było 16 zakonników, w tym 6 profesorów i magistrów, którzy nauczali 300 uczniów. W 1772 r. było w nim 13 zakonników – kapłanów nauczających 150 uczniów. A szesnaście lat później do szczuczynskiego kolegium mającego status szkoły powiatowej uczęszczało 180 uczniów. Nauka w kolegiach była bezpłatna. Opłatę pobierano jedynie za pobyt w konwiktach i wyżywienie. Obok dzieci szlacheckich uczono tu także dzieci mieszczan i chłopów. Tutaj też Szczuka kształcił na swój koszt sieroty po byłych sługach. Wychowankami i nauczycielami tej szkoły było wielu znanych ludzi nauki polskiej jak ks. Jakub Falkowski – rektor szkoły pijarskiej w Szczuczynie, założyciel Instytutu Głuchoniemych w Warszawie (Instytut rozpoczął swoją działalność w Szczuczynie) oraz Jakub i Antoni Wagowie (znani pedagodzy i podróżnicy). Utworzenie i działalność kolegium bez wątpienia stanowiło przełom w rozwoju oświaty i kultury ziemi wiskiej. Jego ponad stuletnia działalność zaowocowała wzrostem poziomu umysłowego i świadomości obywatelskiej kolejnych pokoleń młodzieży.

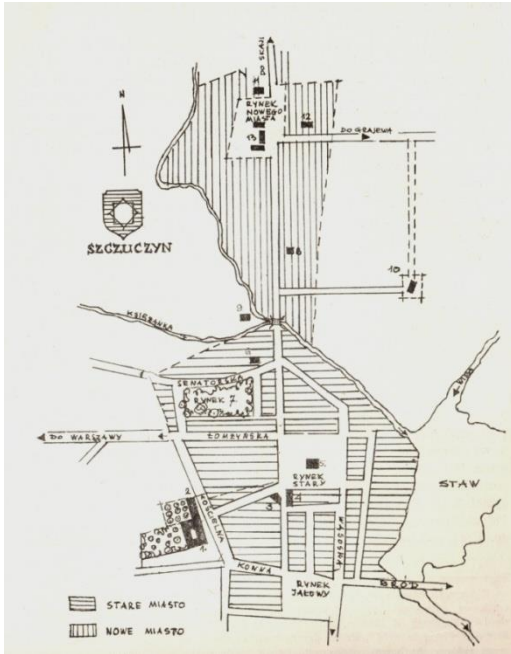
W okresie Komisji Edukacji Narodowej funkcjonowała na terenie miasta utrzymywana przez pijarów szkoła parafialna, licząca około 100 uczniów oraz studium humanistyczne dla kleryków sposobiących się do zawodu nauczycielskiego.

Kolegium i szkoły pijarskie w Szczuczynie zostały zamknięte przez władze pruskie na początku XIX w.

Szczuczyn dawniej i dziś

Pierwsze konkretne dane dotyczące Szczuczyna pochodzą z przełomu XVIII i XIX w. W mieście było wtedy 10 ulic i około 200 domów (w tym jeden urządowy i

jeden dworski). Liczba ludności wynosiła 1849 mieszkańców (wśród tego 261 Żydów). Funkcjonowały 3 młyny wodne, cegielnia, 4 gorzelnie, 27 browarów i 13 szynków. Miasto położone na traktzie z Królewca do Białegostoku przy granicy litewskiej, opisano w Słowniku Geograficznym Królestwa Polskiego Tom XI następująco: „*porządnie zabudowane miasto, obszerny rynek, szerokie brukowane ulice, znaczne przedmieście dobrze zabudowane. [...]Wmieście znajdował się urząd celny, podatkowy i konsumcyjny, zajmujące część budowli pijarskich. Stał też szwadron dragonów*”.

Szczuczyn—schemat Starego i Nowego Miasta.

Źródło: J. Siemion, *Dzieje Miasta i Gminy Szczuczyn*, Szczuczyn 2013.

Po utworzeniu Królestwa Polskiego dobrze rozwinięty handel i rzemiosło stanowiły podstawowe zajęcia ludności. W 1820 r. w Szczuczynie znajdowało się 11 gorzeln i browarów, 7 karczm, 4 jatki, młyn, garbarnia, farbiarnia, wytwórnia dywanów, byli liczni ślusarze, kowale, stolarze, tokarze itp. Murowanych domów było 16, a drewnianych 220 –mieszkało w nich 2500 ludzi. Odbywało się 9 jarmarków rocznie i cotygodniowy targ na ziemiopłody, bydło, konie, trzodę chlewną i drób. Mieścił się tu sąd pokoju, główna komora graniczna, szkoła elementarna i kwatera sztabu kozackiego. W 1827 r. w mieście znajdowało się już 277 domów, w których mieszkało ponad 3000 ludzi.

W 1858 r. następuje przejściowe zahamowanie rozwoju Szczuczyna spowodowane dużym pożarem, który zniszczył 186 domów i spowodował przeniesienie urzędów do innych miast oraz zamknięcie szkoły.

Początkowo miasto składało się ze Starego Miasta, którego centrum stanowił Główny Stary Rynek. Nowe Miasto założono dopiero w połowie XVIII wieku na północ od Starego Miasta za rzeczką Księżanką.

Oba tworzyły jedną całość administracyjną. Z czasem Nowe Miasto stało się dzielnicą zamieszkałą przez ludność wyznania mojżeszowego. Po upadku powstania styczniowego władze carskie utworzyły w ramach reformy administracyjnej powiat szczuczynski należący do guberni łomżyńskiej. Jako stolica powiatu Szczuczyn skupia wszystkie lokalne urzędy i magistrat. Uprzemysłowienie powiatu było nikłe, ale kwitło rzemiosło i handel. Pod koniec XIX wieku Szczuczyn miał (w porównaniu z są-

Szczuczyn początek XX w., ul. Nowy Świat. Źródło: skan fot. ze zbiorów CATL. Udostępnił Michał Kaliszewski.

siednimi miastami) największą liczbę domów murowanych. W 1890 r. na 213 budynków mieszkalnych aż 71 było murowanych, w mieście mieszkało 5756 mieszkańców, w tym garnizon rosyjski liczący 800 wojskowych z rodzinami (81% ogółu mieszkańców stanowiła ludność żydowska). Były tu czynne 2 browary, gorzelnia, wapienniki i młyny.

Już w 1910 r. działało w mieście oświetlenie uliczne. Miasto oświetlone było 12 lampami naftowymi systemu „Galkina” oraz jedną lampą starego systemu. Znajduje się w nim 328 nieruchomości, w tym 201 żydowskich.

Przed pierwszą wojną światową Szczuczyn miał 22 zakłady przemysłowe. Największe z nich to 3 garbarnie i młyn z kołem parowym. Funkcjonowały tu 92 sklepiki zatrudniające ok. 100 osób. Mieszkańcy Szczuczyna zajmowali się też pokątnym handlem i przemysłem.

W 1882 r. została założona w naszym mieście Ochotnicza Straż Pożarna, która działa prężnie do dnia dzisiejszego. To właśnie strażacy, jak podają źródła: „11 listopada 1918 r. niewielkim liczącym 20-tu członków zespołem bez żadnego oręża pod wodzą naczelnika, druha Zygmunta Bagińskiego, śmiało postawą zmusił komendę żandarmów do oddania broni, a z tym zdobytym orężem rozbroili całą placówkę wojskową, zdobywając w ten sposób 60 karabinów, wozy, amunicję, konie, bryczki. W 1920-tym roku podczas nawały bolszewickiej ci sami druhowie, lecz już pod wodzą naczelnika Mec. Kazimierza Olszewskiego, objęli ochroną miasta, nie dopuszczając band bolszewickich do ekscesów i rabowania sklepów”.

W latach I wojny światowej Niemcy utrzymując powiat szczuczyński w jego dawnych granicach, przenieśli jego siedzibę ze Szczuczyna do Grajewa ze względu na zniszczenia miasta i brak kolei.

Szczuczyn 1937 r., ul. Kilińskiego. Przemarsz „Cyklistów” w czasie Tygodnia Szkół Powszechnych.

Źródło: fot. ze zbiorów CATL

Organizowano m.in. cyklicznie: Tydzień Szkoły Powszechniej, Złoty drużyn harcerzy i harcerek (powstało Koło Przyjaciół Harcerstwa), Święto Wychowania Fizycznego. Ważnym elementem były coroczne uroczystości żałob-

Szczuczyniepoczątek XX w., dzień targowy.

Źródło: fot. ze zbiorów CATL.

Dla ludności miasta okres dwudziestolecia międzywojennego nie należał do pomyślnych. Panowała stagnacja gospodarcza i chroniczne bezrobocie. Mimo tej niekorzystnej dla mieszkańców sytuacji nastąpiły też pewne pozytywne zmiany, np. rozwój rzemiosła i działalności usługowej. W tym też czasie prężnie rozwijała się działalność oświatowa – kulturalna i patriotyczna,

w którą angażowały się lokalne szkoły powszechne (szczególnie im. Marszałka Józefa Piłsudskiego)

ne za dusze króla Jana III Sobieskiego i Podkanclerzego St. A. Szczuki, założyciela grodu nad Wissą, oraz spotkania patriotyczne przy pomniku na Nowym Mieście. W Szczuczynie działała też prężnie organizacja strzelecka. Powolny rozwój miasta został przerwany przez wybuch II wojny światowej we wrześniu 1939 r.

Panorama Szczuczyna – widok z „oka opatrności” szczuczynskiego kościoła. Źródło: fot. ze zbiorów CATL.

Mimo zniszczeń wojennych i dużego wyludnienia (w 1931r. liczba mieszkańców Szczuczyna wynosiła 5200, a w 1946r. zaledwie 2479) oraz formalnej utraty statusu miasta powiatowego w 1948 r., miasto powoli i systematycznie rozwija się dzięki ogromnemu zaangażowaniu mieszkańców. Powstają zakłady pracy m.in. Państwowy Ośrodek Maszynowy, Spółdzielnia usługowo – wytwórcza materiałów budowlanych dla rolnictwa, Spółdzielnia Kółek Rolniczych, Państwowe Zakłady Zbożowe, wytwórnia mydła i płatków mydlanych. W ramach Gminnej Spółdzielni „*Samopomoc Chłopska*” działały: masarnia, wytwórnia wód gazowanych oraz piekarnia. Funkcjonowały 3 szkoły podstawowe, zespół szkół rolniczych i zasadnicza szkoła zawodowa. W murach kolegium pijarskiego nadal funkcjonował szpital. W 1961 r. w Szczuczynie mieszkało 3179 obywateli.

Miasto na początku XXI w. liczy około 3,5 tys. mieszkańców. Jest siedzibą gminy typowo rolniczej, 78% jej powierzchni to tereny uprawne, na których prężnie rozwijają się – szczególnie w ostatnich latach dzięki środkom unijnym – gospodarstwa mleczarskie. Miasto, jak większość mu podobnych w Polsce boryka się z brakiem perspektyw szczególnie dla młodych ludzi, co przyczynia się do procesu wyludniania. Szczuczyn jest

Zmodernizowany budynek Urzędu Miejskiego w Szczuczynie.
Fot. autor tekstu.

jednak miastem, które wykorzystuje każdą szansę rozwoju. Dzięki operatywności i ogromnemu zaangażowaniu osób zarządzających miastem i gminą, ich umiejętności pozyskiwania nie tylko unijnych środków finansowych, wiele się w mieście i okolicy zmieniło: zmodernizowano oczyszczalnię ścieków; zagospodarowano stary park; wybudowano nowe place zabaw, siłownie na świeżym powietrzu, świetlice wiejskie, nowoczesny plac targowy; zmodernizowano budynek urzędu miejskiego; wyremontowano budynek gimnazjum, szkołę w Niedźwiadnej oraz halę sportową przy ul. Grunwaldzkiej. Szczuczyn staje się miastem zadbanym i coraz bardziej funkcjonalnym. Kilka ostatnich

lat to już nie rozwój, to skok cywilizacyjny Szczuczyna. Na terenach inwestycyjnych i nie tylko powstają nowe zakłady pracy, które w niedługiej perspektywie zatrudnią kilkakaset osób. Budowane są nowe mieszkania i z roku na rok przybywa kilometrów wyasfaltowanych miejskich i gminnych dróg.

Nowy budynek Biblioteki – Centrum Kultury w Szczuczynie.

Miasto i Gmina Szczuczyn to miejsce gdzie wybiega się w przyszłość, ale też czerpie przyszłości dbając o lokalną tradycję, kulturę i historię. W tym celu m.in. wybudowano nowoczesny budynek Biblioteki – Centrum Kultury w Szczuczynie, gdzie na ponad 1500 m² znajdują się pomieszczenia przystosowane dla potrzeb wszystkich grup wiekowych i osób niepełnosprawnych (3-kondygnacyjny budynek obsługujący winda, są podjazdy i szerokie ciągi komunikacyjne). Znajduje się w nim

m.in.: biblioteka (wypożyczalnia dla dorosłych i oddział dla dzieci z czytelniami), sala konferencyjna, sala multimedialna, Regionalna Izba Historii i Tradycji, sala wystawieniowa i komputerowa, pomieszczenia warsztatowe edukacyjne i rekreacyjne. Na parterze budynku znajduje się przedszkole, a na jego zapleczu plac rekreacyjno – sportowy z skateparkiem, altaną, miejscem na ognisko i placem zabaw.

Gruntowny remont prowadzony jest w zespole klasztorno – kościelnym. Prace restauracyjne i remontowe mają zabezpieczyć na długie lata ten najcenniejszy nie tylko w regionie zabytek architektury sakralnej – perłę baroku polskiego na Podlasiu, który w niezmiennym stanie przetrwał od dnia wzniesienia do dzisiaj. W części klasztornej powstanie nowoczesne Centrum Muzealno – Warsztatowe.

Barokowy kompleks pijarski w Szczuczynie. Foto autor tekstu.

Już niebawem ruszy budowa realizowanego z programu Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina projektu „*Transgraniczne Centra Dialogu Kultur*”. W Szczuczynie powstanie ogromny kompleks rekreacyjno – sportowy z możliwością, którego będą mogli korzystać nie tylko mieszkańcy Szczuczyna i okolic. Odmianą zaletą miasta i gminy Szczuczyn jest położenie na obszarze „*Zielonych Płuc Polski*” jak również różnorodność krajobrazowa i nieskażone środowisko. Wszystkiemu przygląda się założyciel i pierwszy właściciel Szczuczyna podkanclerzy litewski Stanisław Antoni Szczuka, którego pomnik od 2014 r. stoi w Centrum Miasta.

Pomnik podkanclerzego litewskiego Stanisława Antoniego Szczuki założyciela Szczuczyna. Foto autor tekstu.

Dyrektor
Biblioteki – Centrum Kultury
w Szczuczynie
Janusz Siemion

„Odjazdowa Gmina”

W październiku 2017r. pracownicy Biblioteki – Centrum Kultury w Szczuczynie wraz z grupą młodzieży z lokalnych szkół ponadpodstawowych napisali wniosek do programu „Równać Szanse 2017 – Regionalny Konkurs Grantowy” prowadzonego przez Polską Fundację Dzieci i Młodzieży a finansowanego przez Polsko – Amerykańską Fundację Wolności.

Program skierowany jest do młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych (13-19 lat). Jego głównym celem jest wyrównywanie szans na dobry start w dorosłe życie młodzieży z małych miejscowości poprzez podnoszenie ich kompetencji i rozwój umiejętności społecznych.

Spośród 379 wniosków od organizacji pozarządowych, domów kultury, bibliotek, nieformalnych grup dorosłych z całej Polski, dofinansowanie, decyzją regionalnych grup eksperckich otrzymało 97 instytucji. Biblioteka – Centrum Kultury w Szczuczynie, jako jedna z dwunastu instytucji z województwa podlaskiego, otrzymała bezzwrotną dotację w wysokości 8500 zł na realizację projektu pt.: „Odjazdowa gmina – zorganizowanie trasy rowerowej”, który mamy nadzieję przyczyni się do rozwoju aktywności fizycznej mieszkańców gminy Szczuczyn. Dzięki wspomnianemu przedsięwzięciu zostanie też wyznaczona trasa rowerowa – pierwsza w historii gminy Szczuczyn.

**Projekt realizowany jest przez grupę młodzieży Rajdowa_12 przy wsparciu pracowników i wolontariuszy Biblioteki – Centrum Kultury w Szczuczynie.
O samych uczestnikach projektu w dalszej części folderu...**

Przejdźmy do samej trasy rowerowej. Cyklistów w Szczuczynie i okolicach nie brakuje a dzięki projektowi „Odjazdowa gmina” na pewno ich przybędzie. Po serii spotkań i wyjazdów w teren grupa projektowa Rajdowa_12 wyznaczyła pierwszą trasę rowerową w gminie Szczuczyn. Jej przebieg był przedmiotem wielu zaciętych dyskusji. Liczymy na to, że wzbudzi ona pozytywne komentarze i zauroczy każdego kto podejmie się ją przejechać i zobaczyć.

START...

Punktem startowym szczuczynskiej trasy rowerowej jest ulica Szpitalna.

Ruszamy spod zespołu klasztorno – kościelnego w Szczuczynie kierując się na północny zachód w stronę ulicy Łomżyńskiej gdzie skręcamy w lewo w kierunku Łomży. Następnie kierujemy się na ulicę Kolneńską jadąc w linii prostej blisko 1,4 km. Po lewej stronie ulicy Kolneńskiej znajduje się cmentarz rzymskokatolicki założony na przełomie XVIII i XIX wieku.

Z ulicy Kolneńskiej (za wiaduktem) skręcamy w prawo jadąc drogą sąsiadującą z trasą szybkiego ruchu DK 61 kierując się na wschód w stronę ulicy Granicznej (droga DK58).

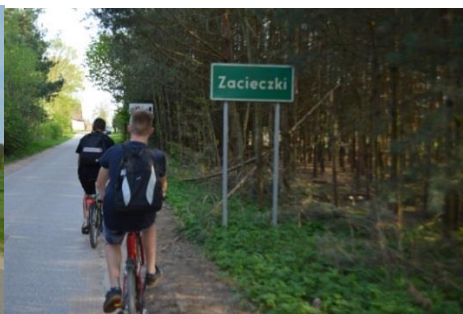

Dojeżdżając do trasy szybkiego ruchu musimy zachować ostrożność. Punkt ten jest jednocześnie doskonałym punktem obserwacyjnym. Widać stąd jak na dłoni panoramę Szczuczyna. Przecinając drogę DK 58 kierujemy się w prawo. Po pokonaniu ok. 1,4 km trasy skręcamy w lewo w kierunku ulicy Grunwaldzkiej.

Ulicą Grunwaldzką jedziemy na północny zachód (1,6 km) w kierunku wsi Skaje, gdzie na końcu wsi dostrzegamy „Skajską Górę” miejsce gdzie przez wiele lat odbywały się palinocki.

Przejeżdżamy wieś w linii prostej kierując się na północ w stronę Wólki gdzie dojeżdżając utrzymujemy nadal kierunek północny w stronę Zacieczek, gdzie skręcamy lekko w prawo pokonując dystans 2,2 km, następnie lekko w lewo obierając kierunek na Bęcłowo.

- obwodnica Szczuczyna

- lasy

- rzeka

- Schrony Bojowe 66 Osowieckiego Rejonu Umocnionego
„Linia Mołotowa” z okresu II wojny światowej

- Zabytkowe dwory z XVIII i XIX w.

- Zabytkowe krzyże i kapliczki przydrożne

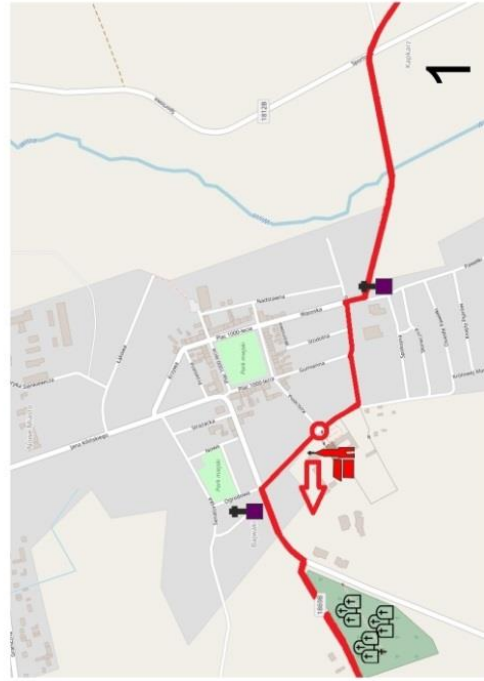
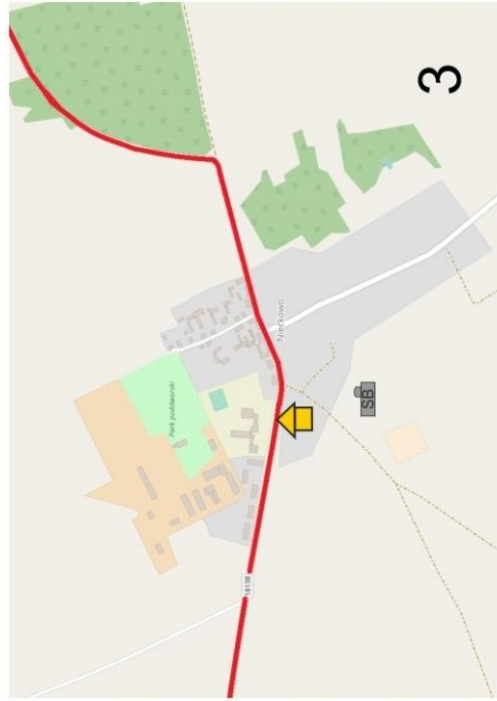
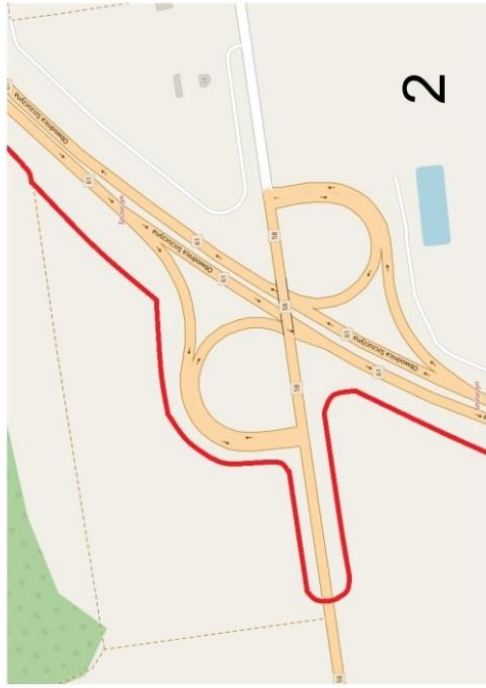
- Zniszczony cmentarz żydowski

- Punkty widokowe

- Zespół klasztorno-kościelny

- Cmentarz

- Punkty rekreacyjne

Tutaj jadąc na południowy zachód (9,2 km) kierujemy się w stronę wsi Gutki i Starych Gut gdzie przecinając trasę DK 61 (zachowujemy szczególną ostrożność) jedziemy do Bzur w kierunku wsi Niedźwieckie. Tutaj przejeżdżamy wieś w linii prostej gdzie na końcu wsi (gdy wjeżdżamy z Bzur) skręcamy w prawo w kierunku wsi Niećkowo. Przy wyjeździe z Niedźwieckich możemy obejrzeć zabytkową kapliczkę.

Dojeżdżając do Niećkowa możemy się zatrzymać i odpocząć. Niećkowo to doskonały punkt by skorzystać z punktu rekreacyjnego by złapać oddech i zaopatrzyć się w coś do picia na dalszą podróż w pobliskich sklepach. Jest też miejsce obfitującym w mnóstwo atrakcji. Wspomnimy tu chociażby o bunkrach z czasów drugiej wojny światowej, które leżą na trasie Niećkowo – Wąsosz czy zabytkowym dworku szlacheckim. Do dyspozycji rowerzystów jest także plenerowa siłownia znajdująca się na terenie Zespołu Szkół w Niećkowie. Punkt rekreacyjny znajduje się na terenie filii Biblioteki – Centrum Kultury w Szczuczynie. Rowerzyści śmiało mogą skorzystać z usług placówki bibliotecznej wyposażonej w bezprzewodowy Internet. Gdy pocujemy się już w pełni wypoczęci jedziemy w kierunku zachodnim. Pokonujemy blisko 4,3 km zbliżając się do Szczuczyna. Po drodze mijamy tereny inwestycyjne gminy Szczuczyn.

Tutaj kierując się ulicą Majewskiego dojeżdżamy do ulicy Pawełki gdzie skręcamy w lewo w ulicę Sobieskiego. Tutaj możemy podjąć decyzję czy jedziemy prosto dojeżdżając do punktu startowego trasy czy skorzystamy z okazji i wybierzemy się na zakupy w pobliskich placówkach handlowych.

Szczuczynska trasa rowerowa obfituje w wiele atrakcji, które tylko czekają by je zobaczyć i podziwiać. Malownicze krajobrazy, rozległe tereny leśne czy zabytkowe budowle w samym Szczuczynie jak i w miejscowościach, które leżą na trasie m.in. dwory szlacheckie w Bęćkowie i Niećkowie. Sami musicie to zobaczyć!

Prace Rajdowej_12 aktywnie wspierał Artur Kuczyński – burmistrz Szczuczyna. Urząd Miejski w Szczuczynie sfinansował oznaczenia na trasie rowerowej i wyposażenie punktów rekreacyjnych.

Rajdową_12 tworzą uczniowie lokalnych szkół ponadpodstawowych: Publicznego Gimnazjum im. St. A. Szczuki, Zespołu Szkół im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Szczuczynie, Zespołu Szkół im. Bolesława Podedwornego w Nieckowie:

– Karolina Krajutowicz – „Karo”, Karolina Łepkowska – „Karolina”, Marysia Józwik – „Mery”, Emilia Nagel – „Ema”, Julia Witkowska – „Wita”, Patrycja Trojanowska – „Patrycja”, Diana Chodnicka - „Diana”, Katarzyna Krystowczyk – „Kacha”, Sebastian Rydzewski – „Seba”, Marcin Jaczyński – „Marcin”, Michał Jaczyński – „Michał”, Arkadiusz Alicki – „Alic”, Szymon Rózio – „Szymek”, Zuzanna Zamojska, Angelika Jaczyńska.

W skład Rajdowej_12 wchodzi też:

– dyrekcja BCK: Janusz Siemion, główna księgowa BCK: Jolanta Doliwa, pracownicy BCK: Anna Akus – Szklarzewska, Anna Wojsław, wolontariusze: Renata Markiewicz i Joanna Siemion. Koordynatorem Rajdowej_12 z ramienia BCK w Szczuczynie jest Andrzej Kosmowski.

W dniu 08 maja 2018r. w centrum miasta – w Nowym Parku odbył się happening z okazji imienin założyciela i właściciela Szczuczyna podkanclerzego Stanisława Antoniego Szczuki zorganizowany przez Bibliotekę – Centrum Kultury w Szczuczynie, Publiczne Gimnazjum im. Stanisława Antoniego Szczuki i Policyjna Klasa Mundurowa z Zespołu Szkół im. Bolesława Podedwornego w Niećkowie. Rajdowa_12 aktywnie włączyła się w organizację tego wydarzenia. Gry, zabawy, konkursy, strzelnica paintbalowa, strefa animacji i strefa sportu przyciągnęły dzieci, młodzież i dorosłych.

„Połączenie sił to początek. Pozostanie razem to postęp. Wspólna praca to sukces.”

Henry Ford

Rajdowa_12! Poznajcie nas:

Masz pomysł na działania kulturalne na rzecz swojej społeczności?

Chcesz pochwalić się i zarazić swoją pasją innych?

Zgłoś się do Biblioteki - Centrum Kultury w Szczuczynie!

ul. Łomżyńska 11

19-230 Szczuczyn

tel. 86 262 10 36 / 262 10 37

e-mail: bkszczuczyn@wp.pl

www.bkszczuczyn.pl

STOWARZYSZENIE

Zespół
Szkoł
w Nieckowie
Centrum Kształcenia
Ustawicznego

**Publiczne Gimnazjum
w Szczuczynie**

**Projekt „Odjazdowa gmina – wyznaczenie trasy rowerowej”
jest realizowany w ramach programu Regionalnego Konkursu
Grantowego „Równać Szanse 2017”**

**Polsko – Amerykańskiej Fundacji Wolności
administrowanego przez**

**Polską Fundację Dzieci i Młodzieży
w Warszawie.**

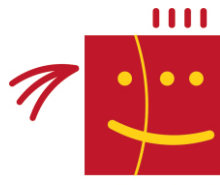
POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI

POLISH-AMERICAN
FREEDOM FOUNDATION

Równać
szanse

POLSKA FUNDACJA
DZIECI I MŁODZIEŻY